

Hans Oredsson och Krogshults gård. Skatteköpshandlingar. Släktgårdsbevis

Solvig Oredsson

Gården Krogshult är intressant för släktforskare av flera anledningar. Gustav Nilsson, känd släktforskare och skollärare i Mjönäs, gjorde redan på 1920-talet en släktutredning. Han publicerade den i en artikel i Kristianstadsbladet den 13 april 1929. Rubriken lyder: *Krogshult. Person- och kulturhistoriska anteckningar från norra Villand* (Artikeln är återgiven i OVH:s Årsskrift 1997). Det är en skildring som innehåller många musliga berättelser om livet på gården från 1600-talet fram till 1920-talet då Nils Oredsson var ägaren.

Gustav Nilsson påpekar inledningsvis att det är svårt att hitta arkiv med handlingar som sträcker sig så långt tillbaka i tiden. Dels var gårdarna ofta utsatta för bränder och dels kastades mycket arkivmaterial då gårdarna flyttade ut i samband med skiftesreformerna på 1700- och 1800-talen. På Krogshults gård finns handlingar i gårdsarkivet tillbaka till 1600-talet då gården övergick i nuvarande släkts ägo.

*Hans Oredsson
Foto: Solvig
Oredsson*

Hans Oredsson övertog gården från sin far Nils år 1949 och drev den fram till 1993, då han överlämnade den till sin yngste son Nils, som är den nuvarande ägaren. Hans och hustrun Ulla flyttade till en villa i Mjönäs. Nu när Hans blivit pensionär ökade intresset för släktforskning och med hjälp av Anders Hernbecker i Mjönäs, såg han till att gårdsarkivet inte bara bevarades utan också utvidgades. Anmodern Gunil Eriksdotter lades till släkten. Hon var född ca 1633 och kom från Hemmingslycke. Hon gifte sig med Trued Svensson i Krogshult ca 1649. Trued Svensson dog ca 1663 och Gunil var kvar som änka på Krogshults gård. Hon gifte sig då med Nils Trulsson från Södra Mjönäs och de fick tillsammans fem barn. En ny släkt hade kommit till gården och det är denna släkt som är kvar än idag. Gunil blev 80 år och maken Nils 72 år

Krogshult var då en gård, men kom att delas upp på två gårdar, med Gunils och Nils söner Nicklas Nilsson på den ena och Håkan Nilsson på den andra. Inte förrän 1916, då Nils Oredsson köpte tillbaka den andra gården blev det bara en gård i Krogshult.

Hans ville gärna ha ett släktgårdsbevis, sk *Diplom för släktgård*, något som utfärdas av Jordbrukare Ungdomens förbund och ansökte om det. Det tog några år och först den 27 maj 2018 kunde sonen Nils med barn åka till Stockholm och hämta hem diplommet. Diplommet hänger i storstugan på Krogshults gård. Där hänger också Skatteköpshandlingarna från 1791 vackert inramade. Handlingarna återges här på s, med förklarande text av Anders Hernbecker. Att skatteköpa sin gård var viktigt, först då var åbon, självägande.

Hans gick bort den 12 oktober 2018 och jag återger här de minnesord jag skrev:

Hans Oredsson, Mjönäs, har avlidit i en ålder av 91 år. Närmast anhöriga är maken Ulla, barnen Ored, Anette, Åke i första giftet, Niclaus, Nils, Yvonne i andra, med familjer; barnbarn, barnbarnsbarn och syskon.

En skogsman har gått ur tiden. Eller har han kanske gått in i den tid som är skogarnas och som är mera långsiktig? Så ofta han betonade sin roll som förvaltare av den lilla jordplätt som är Krogshults gård och som han bar ansvar för under ett halvt sekel. Ansvar gentemot sin far som han efterträdde 1949, ansvar gentemot sina efterkommande. Som barn och yngling under 1930- och 40-talets kris- och krigstider fick han lära sig vilka breda kunskaper man måste ha för att driva en gård in i framtiden. På många sätt följde han i faderns spår: samhällsengagemanget var stort, djurhållningen förändrades, maskinparken växte och skogsbruket utvecklades. Så stolt han var när han 40 år senare, 1989,

mottog Silverkvisten, Svenska Skogvårdsförbundets högsta utmärkelse för föredömligt skogsarbete.

Under hela sitt liv var Hans engagerad i ideellt arbete. Han var alltid intresserad av bygdens utveckling och har innehaft en rad förtroendeuppdrag i föreningsrörelser inom jordbruk, skogsbruk, bank, fiske, jakt och idrott. Idrotten var nog den ideella verksamheten som kom först. Tillsammans med andra lokala eldsjälar drog han 1949 igång Mjönäs IK och var aktiv fotbollsspelare i många år. Under 1970-talet blev han ordförande i denna förening som samlade ungdomarna i flera olika sporter och ordnade sociala och kulturella aktiviteter.

Hans satt i styrelsen för lokala LRF i 25 år och var också aktiv i LRF Skåne. Han var med i Skogsbruksområdets ledning från mitten av 1960-talet, var med och bildade en ny skogsägarförening 1980, Skånes skogsägare, där han var vice ordförande fram till samgåendet med Södra.

I Föreningsbanken Arkelstorp satt han först med i styrelsen och var sedan ordförande från 1981 till 1997 då banken gick upp i Kristianstad. Hans var med i den nya styrelsen tills Föreningsbanken försvann in i Kristianstads Sparbank. Hans såg med sorg hur alltmer bestämmande flyttade allt längre bort från det lokala engagemanget.

På Krogshults gård var jakt och fiske viktigt, både för försörjning och som fritidsnöje. Hans fortsatte denna tradition och var jaktledare i Krogshults jaktlag och under många år engagerad i sjön Immelns fiskervårdsområde, länge som ordförande.

Hans hade ett gediget historiskt intresse och särskilt sedan han 1991 överlämnat gården till yngste sonen kunde han ägna tid åt att samla fakta och dokumentera. Gårdsarkivet på Krogshults gård har vuxit rejält! För mig som historiker och ordförande i vår lokala hembygdsförening har samtalen med Hans gett mängder med kunskaper om vår bygd och människorna här.

Hans har alltid velat ha många människor runt sig. Många minns hans berättarglädje, äventyrliga turer ut i skogen och ut på sjön och hans stora gästfrihet.

Solvig Oredsson, lillasyster

Vi Friherre uti Kongl.

Majts och Rikels Kamar-Collegio Stålhållare över Drottningholms och Svartsjö Slott och Län, Commendeur av Kongl. Nord-sjerneorden, samt Riddare av Kongl. Vasa-Orden. Så och Vise President, Riddare av kongl Nordsjärne-orden samt kamar-råd: gøre veterligt att såsom hans Kongl. Maj:t, Vår allernådigaste konung, genom utfärdad Förordning av den 21 Februari 1789 av kunggörelse av den 24 Januari 1790 i Nåder behogat upliva och förnya Kongl. Förordningen av den 19 September år 1723, samt således Allernådigast förklarar, vilka kronohemman och lägeheter mände till skatteförsäljas, och huru därmed förhållas bör, samt vad dervid kommer att iakttagas. Så som och, att själva Köpebrevet av Konl. Kamar-Collegio skola utfärdas: Alltså och till underdånigast följer därav, hava vi velat upplåta och försälja, eftersom vi härmed i kraft av detta vårt Brev, på Hans Kungl. Majts, Vår Allernådigaste Konungs vägnar, upplåter och försäljer till Rusthållaren Hans Åkesson Ett Åttondels Mantal Krono av efterskrivna hemman beläget i Kristianstad Län Villands Härad och Vånga socken. Krogshult N:1 Ett Fjerdels Matal, indelt till Rustningsstam under n:r108 vid östra Göinge Kompani och Södra Skånska Kavalleri Regimentet Under Skatteman Börd och Rättighet att njuta och behålla för Tretton Riksdaler Tjugo Två Skillingar Sex Runstycken Specie, vilka han, enligt insänt Original Qviltense av den 12 Mars 1790 uti Kristianstads Läns Mäteri, riktigt ärligt och betalt.

Vi ovhände förden skull hans Kongl Majt samt Kronoförbemälte Ett Åttondels Mantal av berörda Hemman Krogshult N:1 i Ett

Fjärdedels Mantal uti Vånga Socken, Villands Härad och Kristianstads Län samt tilägne detsmma.

Rusthållaren Hans Åkesson dess Hustru Barn och Arvingar, samt Arvingar efter Arvingar med hus, Jord, Åker, Äng, Skog, Mark, Fiske och Fiskevatten, Kvarn och Kvarnställe, Torp och Torpställe, samt alla andra tillägor, som under Hemmanets vänta äro begrepne.

I vått och tort, nära och fjärran, intet undantages av allt det, som härtill lyder, med rätta ligga bör och lagligen tillvinnas kan, att njuta, bruka och behållas under Skattemanna Börd och Rättighet till evennerlig ägo, som lag förmår.

Skulle och förberede Hemman på varjehanda sätt gå köparen eller dess arvingar ifrån. Så vill Hans Kongl. Majt och kronan hålla dem däruti alldeles skadelösa. Så skall och merbemälte Hemman efter nedanstående datum från krono till skatte uti jordabörckerna införd där alla som detta vidkommer och för Hans Kongl Majts och kronans vete och skola göra och låta, hava sig församlingen att efterätta i sitt görande, Honom Rusthållaren Hans Åkesson, dess Hustru, Barn eller Arvingar häremot hinder, men eller förfång i någon mätto nu eller i tillkommande tider.

Till yttermera visso är detta med Kongl Majts och rikets Kamar Collegiets sigill, samt vår egenhändig underskrift bekräftat. Stockholm den 26 Oktober, år efter vår herre Jesu Kristi nåderika födelse ett tusen sjuhundra och pad Nittionde (1790) på dragande kall och Ämbetets vägnar.

Vederbärligen i Kronans Jordbok från Krono till Skatte annotrerad afräkning mötet Kjuge den 1 Nov 1791

Nils Horster

Kroghults gård ca 1920

*Nils Ordesson med
Släktgårdsbeviset
Foto: Gösta Strandberg*

DIPLOM
FÖR SLÄKTGÅRD
EGENDOMEN

Krogshult 3:1

i Vånga socken, Skåne har enligt tillgängliga uppgifter tillhört
nuvarande innehavares släkt sedan 1649.
Nuvarande ägare: Nils Oredsson

TIDIGARE ÄGARE:

<i>Gunill Erikdotter</i>	<i>Född 1633</i>
<i>Nils Trulsson</i>	<i>Född 1644</i>
<i>Abu Niklas Nilsson</i>	<i>Född 1666</i>
<i>Abu Åke Nilsson</i>	<i>Född 1707</i>
<i>Abu Hans Åkesson</i>	<i>Född 1743</i>
<i>Abu Ored Åkesson</i>	<i>Född 1759</i>
<i>Abu Sören Oredsson</i>	<i>Född 1804</i>
<i>Abu Ored Svensson</i>	<i>Född 1841</i>
<i>Nils Oredsson</i>	<i>Född 1876</i>
<i>Hans Oredsson</i>	<i>Född 1927</i>
<i>Nils Oredsson</i>	<i>Född 1965</i>

Böje J. Andersson
Börje Andersson

Barbro Brager
Barbro Brager

Per-Olof Jönsson
Per-Olof Jönsson

utgivet av Jordbrukare Ungdomens Förbund
27 maj 2018, Kärnsboholm